

เรียนรู้จากเรื่องเล่า

Learning for Stories: Narrative Medicine and Humanized Health Care

สำนักวิจัยสังคมและสุขภาพ
Society and Health Institute

Steve Job: Stay Hungry, Stay Foolish.

ทำไมต้องเรื่องเล่า

- มนุษย์มีศักยภาพการเรียนรู้จากเรื่องเล่ามาแต่เกิด
- ชีวิตและสังคมมีมิติทางคุณภาพที่ลดทอนเป็นปริมาณไม่ได้
- เรื่องเล่าเป็นส่วนหนึ่งของระบบการจัดการความรู้ในทุกวัฒนธรรม
- เรื่องเล่าสถาปนาความจริง นิยามความหมาย และตีกรอบความเป็นไปได้ให้กับวิถีคิด
- เรื่องเล่าสร้างสรรค์จินตนาการของมนุษย์

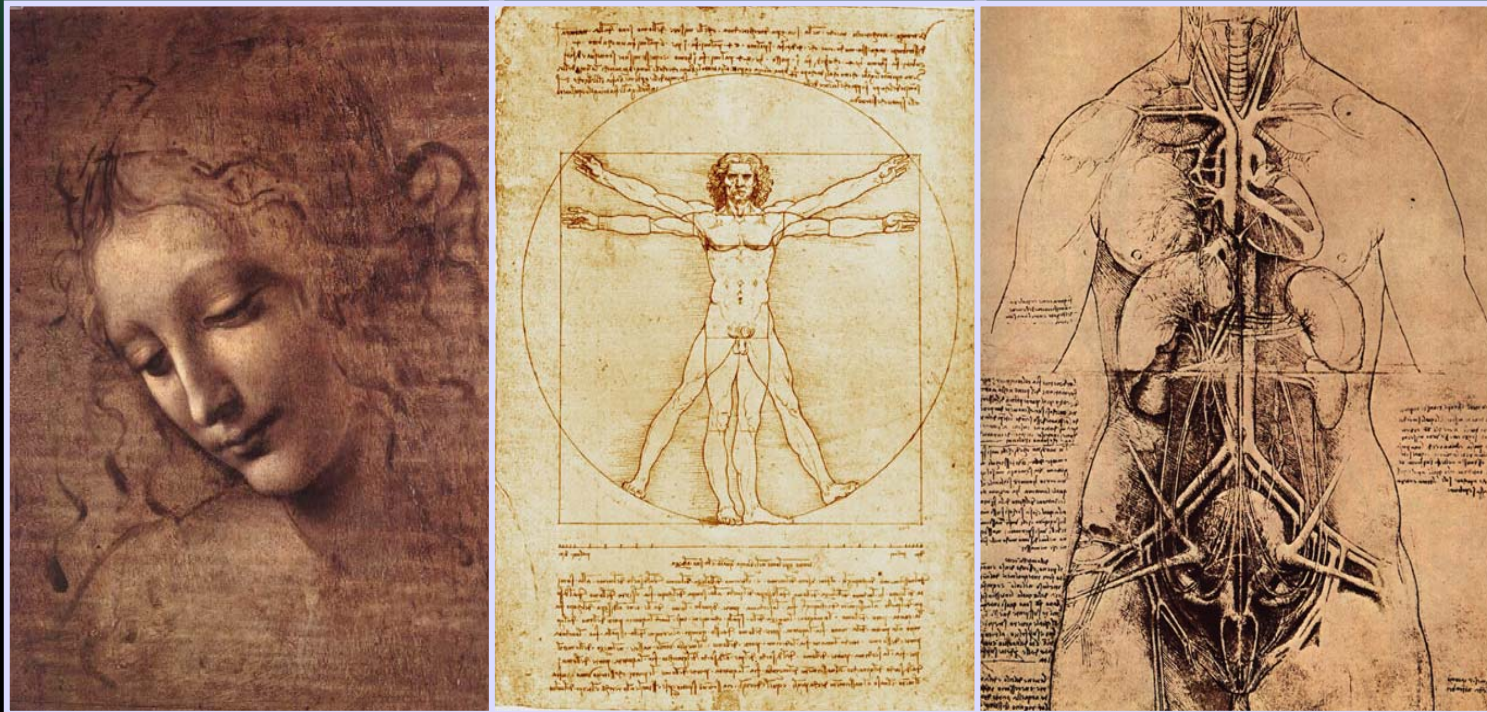
In matters of ethics and spirit there may be nothing more practical than a good fable (Bolman & Deal 1994:4)

- ความหมายกับการเยียวยา
- **Hearing and Healing**
- การแพทย์กับการเล่าเรื่อง

If you know the Why of your life, you can live with any What and How.

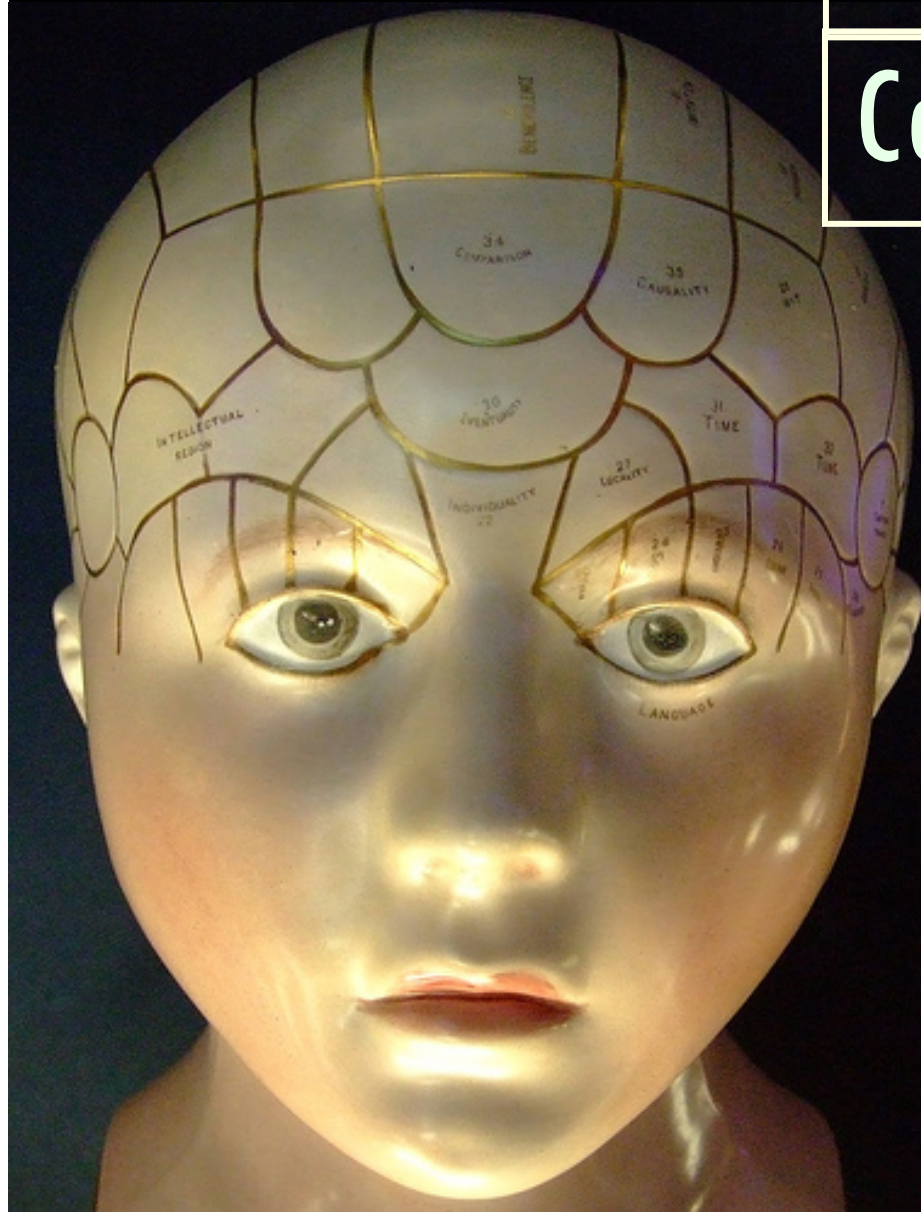
สุนทรียศาสตร์กับวิทยาศาสตร์

เมื่อการรู้กับการรู้สึกแยกจากกัน
ความจริงกับความงามก็แยกขาดจากกันด้วย
Descartes: Cogito, ergo sum. I think, therefore I am.

Science of Compassion

Compassionate Science

อารมณ์ ความรู้
และความรู้สึก

วิทยาศาสตร์
กับวิทยาการจัดการ

องค์กร อารมณ์
และองค์กรวม

ผัสสะที่ทื่อและด้านชา
กับอารมณ์ต้องห้าม

ข้อเท็จจริงกับความรู้สึก

Fact vs. Feeling

ตัวเลขกับเรื่องราว

Number vs. Narrative

ภาวะวิสัยกับอัตวิสัยสัมพันธ์

Objective vs. Intersubjective

สถานการณ์งานล้นมือ

ขาด
คน
ขาด
เงิน
ขาด
ของ

Selfcare ลดลง

Welfare เพิ่ม

Accessability เพิ่ม

Expectation เพิ่ม

Prevention & HP ไม่ได้ผล

Healthcare system ไม่ดีพอ

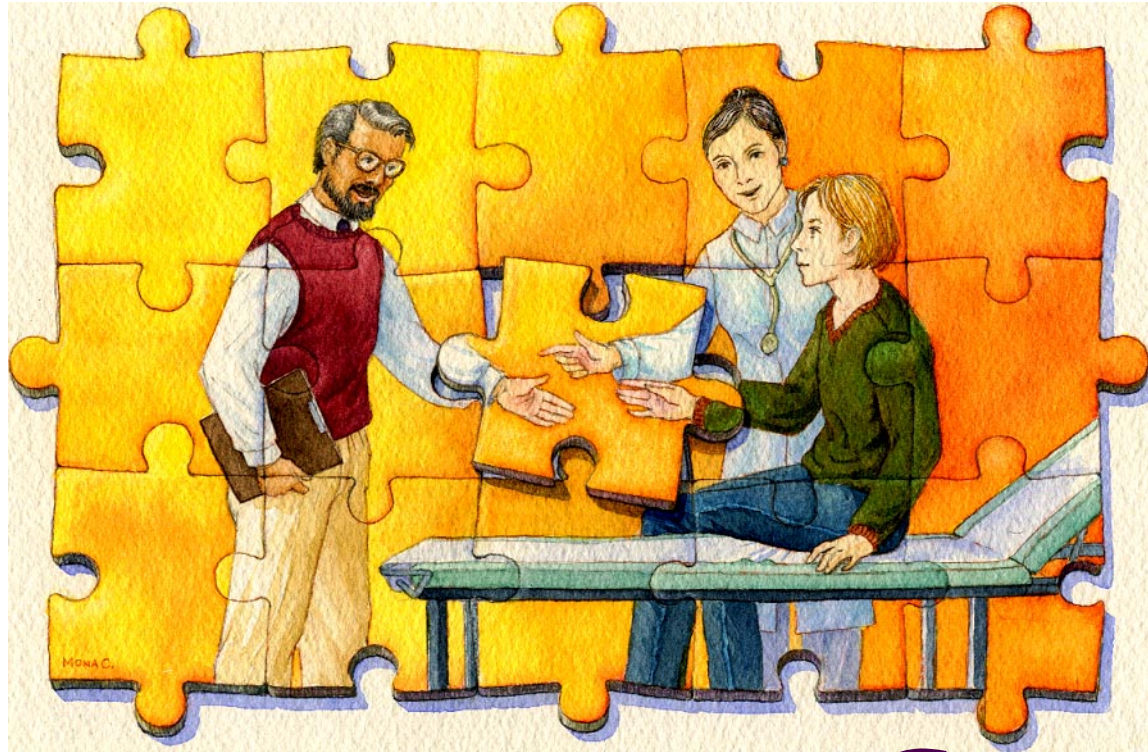
Distribution & Equity มีปัญหา

Appreciative Inquiry

การค้นหาและมองไปสู่
อนาคตโดยเน้นที่
ความสัมพันธ์เชิงบวก
และการสร้างความ
เปลี่ยนแปลงจากสิ่งที่ดีใน
ตัวคน ในสถานการณ์
หรือในองค์กร

By focusing on the deficit, we create more images of deficit and potentially overwhelm the system with images of what is wrong.

การเรียนรู้ - เติบโต
คุณค่า/ความหมายของงาน
ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์

Appreciative Inquiry: สุนทรียสารก

เรื่องเล่ากับการจัดการความรู้
การเห็นศักยภาพสำคัญกว่าการรู้ปัญหา
จินตนาการสำคัญกว่าความรู้
การชื่นชมความดีงามในองค์กรกับการกล่าวโทษ
ข้อจำกัดที่สำคัญที่สุดขององค์กร
คือการเห็นว่าองค์กรมีข้อจำกัด

สุนทรียะ (สุนทร) เกี่ยวกับความดี ความงาม
สารก: ยกตัวอย่างมาอ้างอิงให้เห็น (ป., ส. ช่วยทำ, ทำให้สำเร็จ)

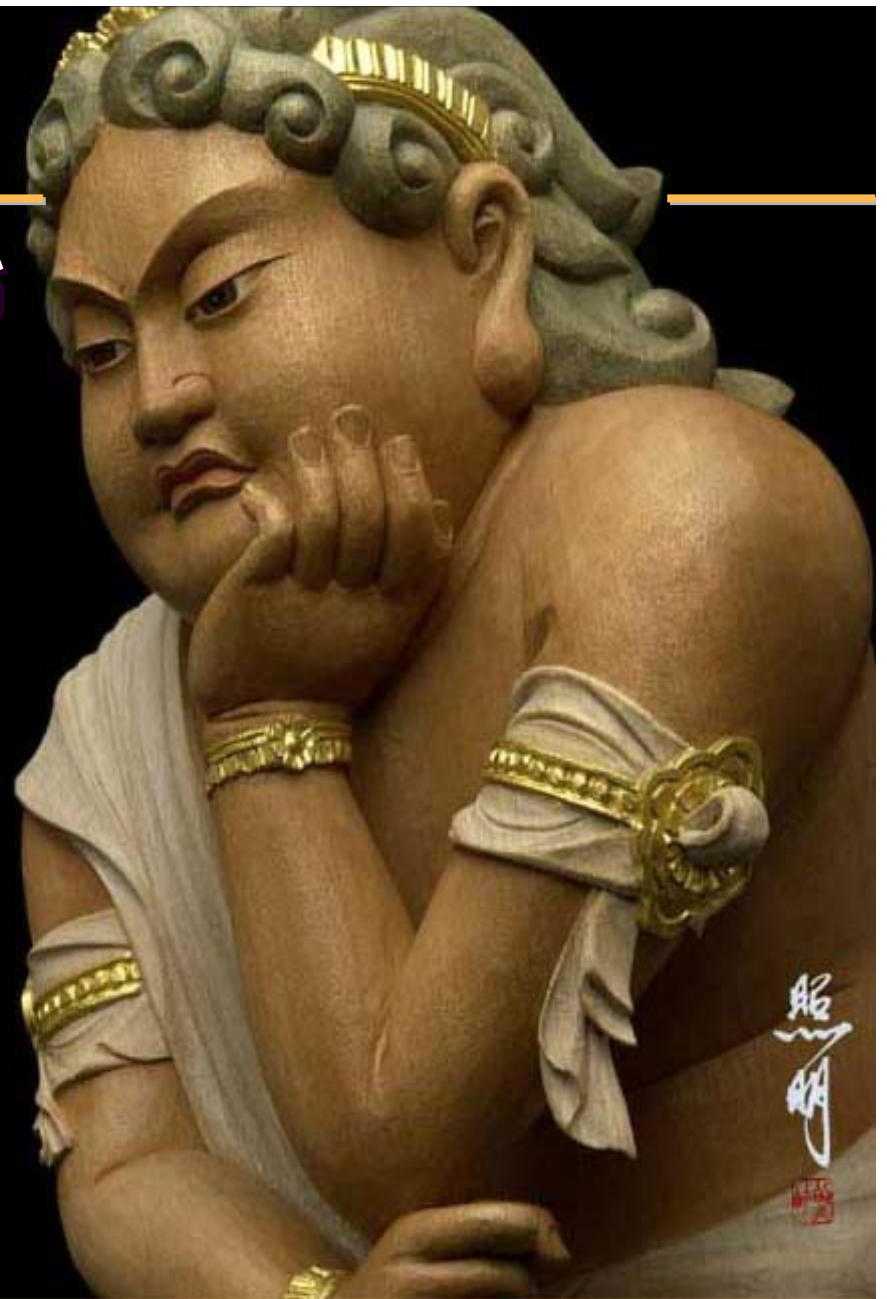
ใบงาน: เรียนรู้จากเรื่อง

อ่านเรื่องที่ได้รับแล้วคุยกันตามประเด็นต่อไปนี้

- อ่านแล้วรู้สึกอย่างไร
- เรื่องนี้บอกอะไรกับเราบ้าง
- อะไรคือจุดเด่นของการเล่าเรื่องนี้
- คุณคิดว่าเรื่องเล่าเปลี่ยนแปลงโลกได้อย่างไร

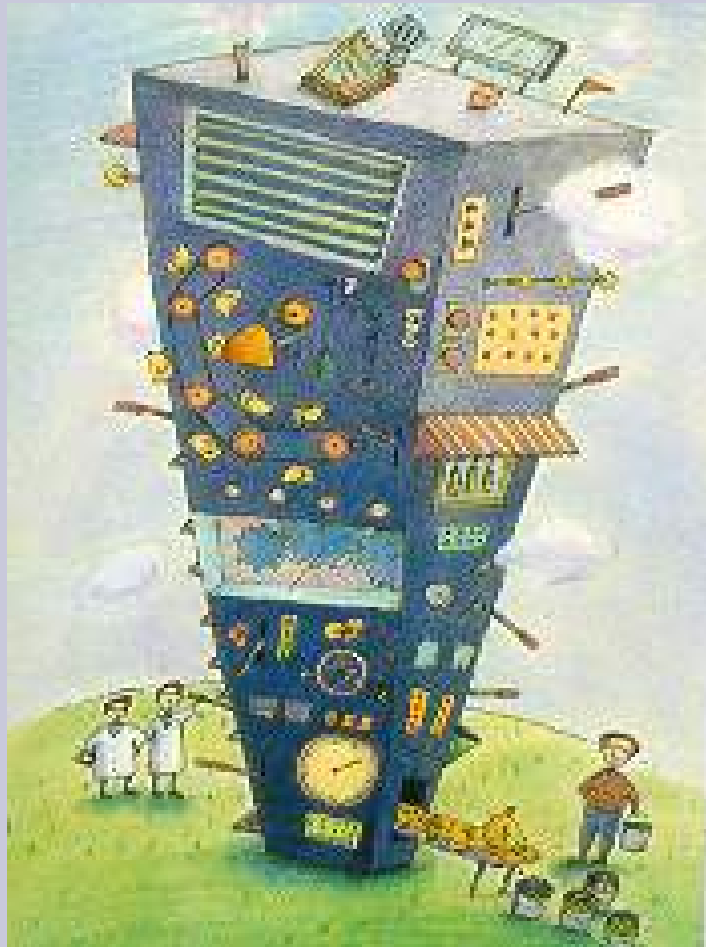
ตำนานของเรื่องเล่า

- การรู้เชิงนามธรรมกับการรู้ผ่านเรื่องเล่า
- การตรึงตรองและการเข้าใจอย่างลึก
- การเรียนรู้เรื่องราวละเอียดอ่อนและคุณค่า
- การแสวงหาความหมาย
- เรื่องเล่ากับการเยียวยา

โลกเปลี่ยนแปลงได้ด้วยเรื่องเล่า

ความขัดแย้งในระบบสาธารณสุขที่มีสูง

- ความซับซ้อนของระบบ และเนื้อหาของงาน
- ความไม่สมดุลของโครงสร้างความรู้และอำนาจ
- ตำนานและวัฒนธรรมที่แตกต่างหลากหลาย

Robson, R. and G. Morrison (2003).

ADR in Healthcare: The last big frontier? ACResolution, Spring 2003. p. 20.

4

สาเหตุหลัก

ของความขัดแย้งในระบบสาธารณสุข

- ความไม่ไว้วางใจ
- ความรู้สึกไม่ได้รับความเป็นธรรม
- การใช้อำนาจของผู้นำบริการ
- ปัญหาการสื่อสาร

วันชัย วัฒนศัพท์ (2546) ความขัดแย้งในการบริการทางการแพทย์: ทางออก
แก่ผู้เสียหายหรือแพทย์โดยสันติวิธี สถาบันพระปกเกล้า www.kpi.ac.th

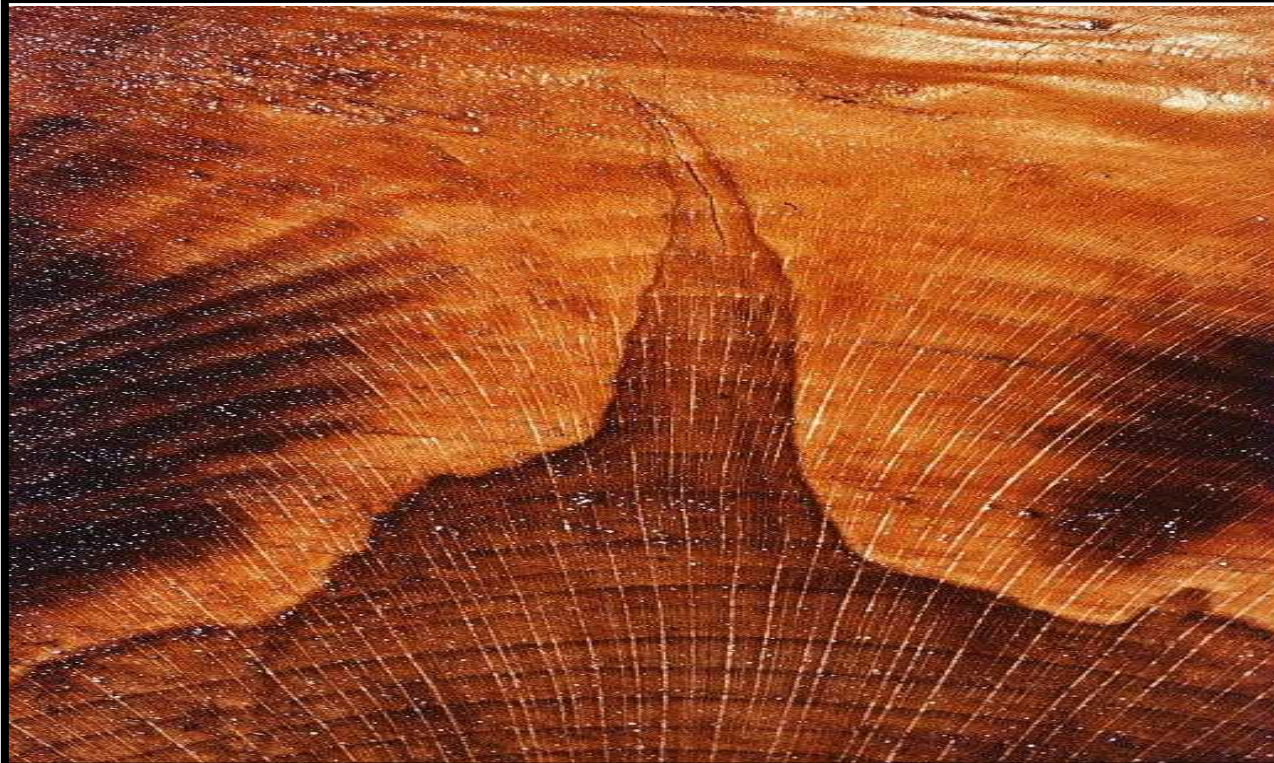
Deep Listening

- ฟังเพื่อความเข้าใจสิ่งใหม่
 - จดจ่อและสบสายตา
- ใช้ภาษากาย โนม้ตัวเข้าหา
เปิดแขน ผงกศีรษะรับรู้
- ไม่อยู่ในอารมณ์รีบร้อน
 - ไม่ด่วนตัดสินผิดถูก
- ไม่ตัดบท ไม่พูดแทรก
 - ทวนความ ทวนคำ

เรื่องเล่าเป็นผลผลิตร่วมกันของผู้เล่าและผู้ฟัง

เพียงความธรรมดาของเส้น

หัวใจของเรื่อง: ผู้สร้างต้องการบอกอะไร

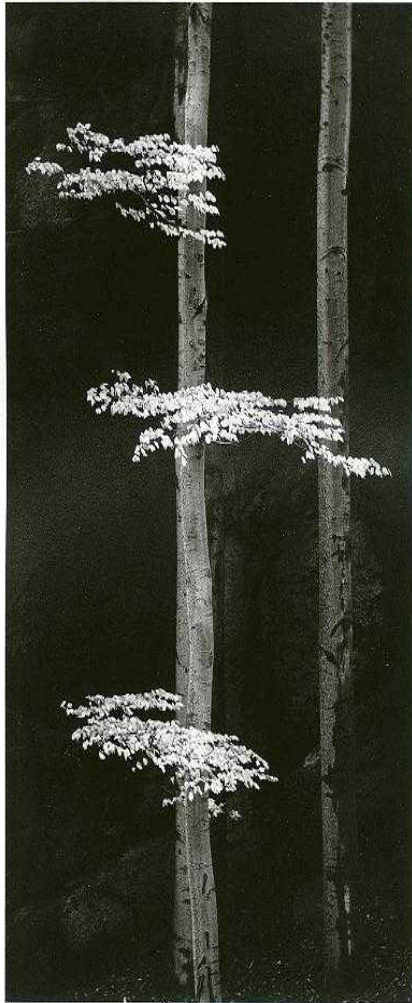
โครงเรื่อง (Plot) ของเรื่องนี้คืออะไร

หัวใจของเรื่อง?

- ลักษณะนิสัยและการเล่นของเด็ก ๆ
- มิตรภาพและความขัดแย้งในหมู่เด็ก
- การเล่นที่จับนำมาซึ่งการทะเลาะกัน
- เวลาเล่นกัน เด็กย่อมทะเลาะกันเป็นธรรมดา
 - เด็กทะเลาะง่าย แต่ก็หายเร็ว
- การจริงจังเกินไปทำให้การเล่นกลายเป็นความขัดแย้ง
- การติดขัดกับเส้นแบ่งที่สมมติขึ้นนำไปสู่ความขัดแย้งและความรุนแรงได้

หัวใจของเรื่องที่น่าเสนอ

Argument

- เป็นเรื่องที่ผู้เขียนต้องการบอก - ข้าพเจ้าต้องการบอกว่า....
- ไม่ใช่แค่ เป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร แต่เป็นการเสนอความคิดเห็นว่ามันเป็นอย่างไร
- เป็นข้อถกเถียงหรือข้อเสนอทางความคิด (เป็นนามธรรม)
- ถกเถียงกับความคิด ความเห็นที่มีอยู่เพื่อนำไปสู่ความเข้าใจใหม่ที่แตกต่างไปจากเดิม

หัวใจของเรื่อง Main Argument

- ใหม่ ไม่เหมือนใคร

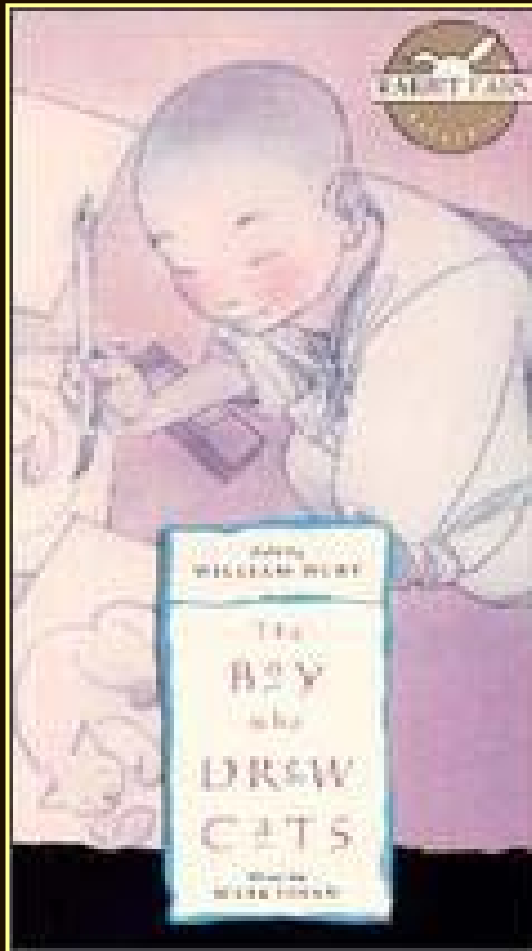
Originality

- สร้างสรรค์

Creativity

- มีความสำคัญ

Impact

The Boy Who Drew Cats

องค์ประกอบของการเขียนเรื่อง

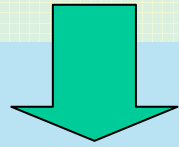
องก์ที่ **1** แนะนำจาก นำผู้อ่านเข้าสู่
โลกของเรื่องราวที่เราจะเล่า

องก์ที่ **2** แนะนำตัวละคร

องก์ที่ **3** ดำเนินเรื่องให้เขม็งเกลียวสู่
จุดสำคัญ

องก์ที่ **4** การคลี่คลายของเรื่อง

โครงเรื่อง

การเดินทางเรื่อง

- เรียงร้อยเหมือนร้อยลูกปัด
- ลำดับประเด็นเป็นขั้นตอน
- โยงกับประเด็นหลักหรือหัวใจของเรื่องเป็นระยะ

ไม่ได้เล่าทั้งหมด แต่เล่าให้เห็นความ

ถอนพิษอาการเห็นแต่ใช้ไม่เห็นคน

เรียนรู้ชีวิต บ่มเพาะความละเอียดอ่อนต่อความเป็นมนุษย์
เพราะสุขภาพคือภาวะแห่งความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์